

MEMO

Aan: Gebiedscommissie ZWK
Van: ErnstJan Cornelius
Datum: 25-11-2019 – 25-02-2020
Onderwerp: Voortgang ZWK

135. Op 8 oktober 2019 is het 'Tweede wijzigingsplan PIP Waterberging en Natuur Zuidelijk Westerkwartier' vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Groningen. Tegen het ontwerp-wijzigingsplan, dat eerder ter inzage lag, is één zienswijze naar voren gebracht. Bij de vaststelling zijn geen wijzigingen aangebracht.
Het wijzigingsplan is van toepassing op de realisatie van natuur- en waterbergingsgebieden in de gemeente Westerkwartier. Het plangebied ligt ten noorden van de A7 tussen Enumatil en Marum.
136. Op woensdagavond 9 oktober zijn tijdens de laatste gebiedsavond de eindresultaten van het onderzoeksproject TOPSOIL-Dwarsdiep gepresenteerd.
Naast deelnemende agrariërs waren ook overige belangstellenden uit het gebied aanwezig. Het eindrapport van het onderzoeksproject adviseert in te zetten op maatregelen voor zowel bodemstructuur en gewas als watersysteem. Deze maatregelen hebben een groot draagvlak onder de agrariërs en worden door het waterschap aanbevolen.
137. Op woensdag 30 oktober heeft het algemeen bestuur van waterschap Noorderzijlvest het peilbesluit voor polder De Dijken-Bakkerom definitief vastgesteld. Binnen polder De Dijken-Bakkerom wordt het natuur- en waterbergingsgebied "De Dijken-Bakkerom" gerealiseerd. Dit gebied geeft invulling aan de provinciale en waterschapsopgaven voor Natuur en DrogeVoeten 2050.
138. Op de laatste donderdag in oktober zijn in het Zuidelijk Westerkwartier twee kavelruilen gepasseerd. Deze kavelruilen zijn het resultaat van maatwerk en een mooie stap in de richting van natuurontwikkeling en waterberging in het Zuidelijk Westerkwartier. Door pachters uit te ruilen zijn in het Dwarsdiep gronden van vijf kerken vrijgekomen. Ook is een erfpachtsituatie uitgeruild met het Rijk. Hiermee zijn ruim 41 hectare beschikbaar gekomen voor de gecombineerde opgave van het Natuurnetwerk Nederland en het realiseren van waterberging. Daarnaast kwam ruim 7 hectare vrij voor het Natuurnetwerk Nederland buiten de waterberging en ruim 3 hectare ruilgrond. Om dit voor elkaar te krijgen is 46 hectare ruilgrond ingezet. Tevens is 7,3 hectare particulier natuurbeheer gerealiseerd.
In de tweede kavelruil ging het om het ruilen van percelen waar particulier natuurbeheer op lag naar nieuwe locaties buiten de waterberging.

139. PFAS: Op 8 juli 2019 is nieuwe regelgeving aangenomen omtrent PFAS: gevaarlijke stoffen die soms in grond, baggerslib en oppervlaktewater worden aangetroffen. Voorafgaand aan de verplaatsing van grond moet de bodem nu ook op PFAS onderzocht worden. Om door te kunnen met de uitvoering van de gebiedsontwikkeling heeft de gemeente Westerkwartier Prolander toestemming verleend door te gaan. In het Zuidelijk Westerkwartier is het onderzoek naar PFAS nog niet volledig afgerond. Wel zijn de eerste resultaten van metingen in het gebied al bekend. Om in de tussentijd met de werkzaamheden door te kunnen gaan heeft de gemeente Westerkwartier op 15 oktober 2019 besloten dat de uitvoering van de gebiedsontwikkeling in het Zuidelijk Westerkwartier mag worden voortgezet, op voorwaarde dat de kwaliteit van de bodem op de ontvangende locatie na het verplaatsen van grond en bagger niet slechter wordt.
140. Voor De Drie Polders is begin september een Europese aanbesteding gestart voor het zogenaamde grond, weg en waterbouw deel (GWW). Dit betreft de inrichting van de natuur (waaronder het graven van natuurvriendelijke oevers), het graven van de Gave en kwel sloten en het aanleggen van kades voor de waterberging met vrijkomende grond. Naar verwachting ronden we de aanbestedingsprocedure op 12 november af, waarna bekend is welke aannemer het werk zal uitvoeren. Zodra de aannemer bekend is, plant deze de werkzaamheden in. Deze planning delen we met de streek tijdens een gebiedsavond, die naar verwachting begin december plaatsvindt. De aannemer is vanaf 12 november direct verantwoordelijk voor het uit te voeren gebied. Er mag en kan daar dan geen vee meer lopen en de eventuele rasters moeten zijn verwijderd. Staatsbosbeheer heeft haar pachters hierover geïnformeerd, en wij nodigen hen tevens uit voor de gebiedsavond in december.
141. Bouwkundige opnames en nulmeting wegen, voordat de uitvoering start, worden er bij aanliggende huispercelen bouwkundige opnames (nulmetingen) gedaan, waarbij de huidige situatie op schrift en beeld wordt vastgelegd. De aanwonenden worden hiervoor binnenkort benaderd door het bureau Hanselman, die deze bouwkundige opnames gaat uitvoeren. Vanuit De Drie Polders zal ook grond worden getransporteerd naar Polder de Dijken-Bakkerom. Hier wordt een tijdelijk gronddepot aan de provinciale weg in Boerakker ingericht. Op de gemeentelijke weg de Mienscheer wordt een nulmeting uitgevoerd.
142. In natuur- en waterbergingsgebied Polder de Dijken-Bakkerom is het GWW-bestek vrijwel gereed. Op 21 november is de openbare Europese aanbestedingsprocedure gestart. Eind februari 2020 wordt deze afgerond en is een aannemer bekend. In het bestek staan de maatregelen voor de natuur en de aanleg van de kades. Ook de maatregel 'Dijkweg en Redendijk als kade' wordt in dit werk uitgevoerd, evenals de brug in de Dijkweg die de waterverbinding tussen de Bever- en Ottervallei realiseert. De brug in de provinciale weg, waarmee de waterverbinding tussen Bakkerom-Zuid en de Bevervallei tot stand komt, nemen we op in een apart bestek. Naar verwachting vindt de aanbesteding hiervoor in het voorjaar van 2020 plaats.

143. Bakkerom 13-15 Op deze locatie staat een oude vervallen boerderij. Hier willen we een waterverbinding maken tussen de Bakkerom-Zuid en de Bevervallei. Het terrein is eigendom van Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer heeft aangegeven dat zij zelf de sloop en de afvoer van vrijkomende materialen op zich nemen. Deze werkzaamheden starten in de tweede helft van november. Als de sloop is afgerond, wordt de sanering uitgevoerd. De sanering vindt plaats als onderdeel van de inrichting van het natuur- en waterbergingsgebied. Een laag schone grond, de zogenaamde leeflaag, zal de locatie afdekken.
144. Omleggen kabels en leidingen: Als voorbereiding op ons inrichtingswerk moet de infrastructuur van kabels en leidingwerk eerst worden verlegd. De firma HAK zal deze werkzaamheden namens de kabel- en leidingbeheerders uitvoeren. Deze opdracht loopt niet via Prolander maar via de netbeheerders. Wel hebben wij regelmatig afstemming met de leidingbeheerders. Op dit ogenblik is de planning zo dat de werkzaamheden langs de Dijkweg in week 48 of 49 starten. Als de planning meer in detail bekend is, laten we dat weten via onze website en nieuwsbrief. Voor het omleggen van de kabels en leidingen worden een aantal bomen langs de Dijkweg gekapt. In een beplantingsplan wordt deze kap nadat de Dijkweg is heringericht gecompenseerd.
145. Voor het Dwarsdiep is nog een verdere uitwerking van het inrichtingsplan (hybride model) nodig. Bij het maken van kades en kunstwerken is het van belang om te weten hoe de ondergrond is opgebouwd en welke draagkracht de bodem heeft. De opdrachtgevers hebben gevraagd om op een aantal plaatsen al geotechnisch onderzoek uit te voeren, zodat deze kennis gebruikt kan worden in de nadere uitwerking van het plan. Het geotechnisch onderzoek vindt in het veld plaats door middel van sonderingen. Met sonderingen wordt inzichtelijk welke opbouw de ondergrond tot ca. 15 meter diep heeft en vooral welke draagkracht deze grond heeft. Deze sonderingen gaan plaatsvinden op percelen van Staatsbosbeheer. Het betreffen voorlopig 8 locaties, 2 langs de Beldam, 2 in Lucaswolde, 3 in de westhoek van het gebied ten westen van het Wilgepad en 1 ten zuiden van de Noordaweg. Staatsbosbeheer brengt de pachters op deze percelen op de hoogte van de geplande metingen. Zodra de locaties definitief zijn, zal op de website een kaart komen met daarop de locaties.
146. Sloop Hamrik 6: In 2017 hebben de provincie en het waterschap ten behoeve van de gebiedsontwikkeling de te koop staande woning aan de Hamrik 6 gekocht. De woning ligt direct aan het Dwarsdiep. Dit betekent dat er veel kosten gemaakt zouden moeten worden om de woning in de toekomst te handhaven en te ontsluiten. Daarom is besloten de woning te kopen en op termijn te slopen. De sloop wordt nu voorbereid. In de zomer van 2020 zal de sloop plaatsvinden.

147. Lettelberterbergboezem: Het GWW-ontwerp van de Lettelberterbergboezem zit in de afrondende fase. Voor het kadeontwerp wordt nog berekend welke hoogte en breedte nodig zijn om duurzaam (langdurig) het water te kunnen bergen. Voor de drie kunstwerken, twee inlaten en een uitlaat is het eerste ontwerp gereed. Momenteel wordt bekeken of we de eerste ontwerpen nog kunnen optimaliseren, waarna ze worden uitgewerkt in een definitief ontwerp en bestek. Naar verwachting wordt het bestek in maart/april 2020 vormgegeven, en zal de aanbesteding in het voorjaar in gang worden gezet. De uitvoering staat voor de zomer en het najaar van 2020 gepland.
148. Hoendiep Zuid Zijde: Vlak voor de zomervakantie is er een voorlichtingsavond gehouden over de benodigde aanpassingen van de kade aan de Hoendiep Zuidzijde. De avond was goed bezocht door geïnteresseerden en direct aanwonenden. De kade is niet overal (op termijn) hoog genoeg en op diverse plekken minder stabiel. Het is daarom noodzakelijk om de kade van het Hoendiep te verhogen en versterken. Op de voorlichtingsavond is toelichting gegeven op de mogelijke varianten om de kade te kunnen verhogen en de stabiliteit te vergroten. Met de reacties op de varianten zijn deze verder uitgewerkt en de mogelijke opties zijn berekend. Er zijn gesprekken gehouden met aanwonenden en in december is er een voorlichtingsavond geweest. Op deze avond presenteren we de gekozen variant die we in en na de zomer van 2020 willen uitvoeren.
149. NBW Polders: In augustus zijn de betrokkenen in de 6 NBW-polders met een brief geïnformeerd over de komende onderzoeken, terreininventarisaties en veldmetingen. Deze werkzaamheden zijn nodig om de waterhuishouding (water aan en afvoer) te kunnen verbeteren. De meeste onderzoeken zijn inmiddels uitgevoerd. Hieronder treft u globale planning van de nog te verrichtte onderzoeken:
- November 2019
Milieukundig onderzoek bij te verwijderen dammen/duikers.
Nadere inventarisaties van stuwen en duikers.
Eventueel enkele geotechnische onderzoeken (sonderingen en handboringen). Indien dit nodig is zullen de betrokken eigenaren hiervan op de hoogte worden gesteld.
- November/december 2019
Keukentafelgesprekken en inloopmogelijkheden voor de eigenaren/gebruikers gelegen aan watergangen waar taludaanpassingen gewenst zijn om de waterhuishouding en het beheer te kunnen verbeteren. Zomer 2020 start uitvoering werkzaamheden.
150. Geautomatiseerde kunstwerken: Voor het waterbeheer worden in het Zuidelijk Westerkwartier grotere en kleinere kunstwerken aangelegd. De grotere kunstwerken zijn geautomatiseerd. De kleinere niet geautomatiseerde kunstwerken worden uitgevoerd in de verschillende GWW-bestekken.
- De geautomatiseerde kunstwerken betreffen onder andere het bouwen van een gemaal, een inlaat en een stuw aan de Lettelberterdijk en het aanpassen van het gemaal, een inlaat en een stuw in Polder de Dijken-Bakkerom. De afgelopen weken hebben we het bestek voor deze geautomatiseerde kunstwerken afgerond. Op 14 november is de

Europese openbare aanbestedingsprocedure gestart. Omdat de feestdagen aan het einde van het jaar in deze aanbestedingsprocedure vallen duurt de procedure twee weken langer. Eind februari 2020 wordt de aanbestedingsprocedure afgerond en is ook hier een aannemer bekend.

151. Compartimenteringstuwen: In het Hoendiep, nabij de Kerkeweg en in het Lettelberterdiep moeten twee zogenaamde compartimenteringsstuwen komen. De compartimenteringsstuwen krijgen bij het inzetten van de waterberging een belangrijke sturende rol. Het eerste ontwerp is gereed maar vraagt momenteel nog nadere detaillering en uitwerking. In het voorjaar van 2020 (april) ronden we de detaillering af. De aanbesteding en de uitvoering vinden plaats in en na de zomer van 2020.
152. Projectbureau: Aan de Pasop (ter hoogte van de kruising Noorderweg) richten we een tijdelijk 'projectbureau' in. Op deze plek worden de directie en toezicht op de uitvoering gehuisvest en vinden de bouwvergaderingen plaats. Bij het projectbureau kunnen bewoners en betrokkenen met vragen langskomen op het wekelijkse spreekuur. Het tijdstip van het spreekuur laten we weten, zodra dit bekend is. De bouw en inrichting van het projectbureau is gestart. Het projectbureau wordt op 20 december geopend en zal in januari operationeel zijn.
153. Met beide opdrachtgevers zijn afspraken gemaakt over "ondersteunende" handjes bij Prolander. Er zijn inmiddels twee ZZPers "ingehuurd". Één voor civieltechnische ondersteuning en één voor GWW-ondersteuning. Beide voor twee dagen per week voor een periode van 6 maand.
154. Begin september is voor De Drie Polders een Europese aanbesteding gestart. Op dinsdag 12 november werd de aanbestedingsprocedure afgerond. Aannemer HAZ Zwartsluis BV (HAZ Infra) won de aanbesteding, en zal het zogenaamde grond, weg en waterbouw deel (GWW) uitvoeren.
155. De gemeente Westerkwartier heeft de omgevingsvergunning voor de geautomatiseerde kunstwerken in Polder de Dijken-Bakkerom afgegeven. Ook is de vergunning voor de bouw van het projectbureau afgegeven.

Voortgang na 02-12-2019

156. Gebiedsbijeenkomst De Drie Polders, Lettelberterbergboezem en Hoendiep Zuidzijde. Ruim 50 belangstellenden bezochten op 10 december de gebiedsbijeenkomst over De Drie Polders, de Lettelberterbergboezem en Hoendiep Zuidzijde. Per project is de voortgang toegelicht.
157. Inrichtingswerkzaamheden Zuidelijk Westerkwartier van start. Na vier jaren van voorbereiding starten in 2020 de fysieke inrichtingswerkzaamheden in het Zuidelijk Westerkwartier. De werkzaamheden beginnen in deelgebied De Drie Polders. Op vrijdag 20 december 2019 kwamen ruim 100 geïnteresseerden, waaronder bestuurders, bewoners, grondeigenaren, betrokken gebiedspartners en ingenieursbureaus, samen in De Postwagen te Tolbert, om de start van de werkzaamheden te vieren.

158. Op 7 en 9 januari 2020 zijn 2 inloopavonden georganiseerd over de stand van zaken rond het peilbesluit voor de NBW-polders.
In de afgelopen zomerperiode zijn in de polders verschillende inventarisaties en terreinopnamen gedaan. Deze informatie is allemaal verwerkt en vertaald naar inrichtingsmaatregelen om het peilbesluit binnen de NBW-polders te kunnen uitvoeren. De voorgestelde maatregelen zijn in de bijeenkomsten besproken met de streek.
Per avond werden 3 polders toegelicht aan de hand van kaarten om een ieder zo optimaal mogelijk te informeren. Beide avonden verliepen in een open en prettige sfeer en trokken ongeveer 50 belangstellenden.
159. Projectbureau hergebruikt inventaris informatiecentrum Delfzijl.
Aan de Pasop in Midwolde, ten noorden van de A7, staat het nieuwe projectbureau voor de uitvoering van de Gebiedsontwikkeling Zuidelijk Westerkwartier. Voor de inrichting van het pas geopende projectbureau is gekozen voor duurzaam hergebruik van de inventaris van het waterschap Noorderzijlvest die eerder is gebruikt bij het bezoekerscentrum Ommelanderdiek in Delfzijl.
Met afronding van de dijkverbetering Eemshaven-Delfzijl in december kwam de inventaris beschikbaar. In het projectbureau voor het ZWK komen werkplekken en een vergaderruimte en ook een bezoekerscentrum waar belangstellenden terecht kunnen voor informatie.
160. EU-POP-subsidie klimaatadaptatie Zuidelijk Westerkwartier toegekend.
Voor het gebied De Drie Polders is subsidie aangevraagd voor het nieuw te bouwen gemaal aan de Lettelberterdijk en ook voor de oeverbescherming in het Lettelberterdiep. In het gebied Polder de Dijken-Bakkerom is subsidie aangevraagd voor de oeverbescherming in de Matsloot. In deze subsidieaanvraag zijn ook de kunstwerken (twee inlaten en een uitlaat), de natuurvriendelijke inrichting van een aantal sloten en de aanpassing van kades naar kerende hoogtes opgenomen waardoor de Lettelberterbergboezem weer optimaal kan worden ingezet en benut.
De aanvraag is voor 100% gehonoreerd, er is een bedrag van € 2,7 miljoen toegezegd, zijnde 50% van de geraamde kosten ad. € 5,4 miljoen. De (50%) niet gesubsidieerde kosten worden gefinancierd vanuit het Waterschap Noorderzijlvest en de Provincie Groningen.
161. Vanuit de belangenvereniging Polder de Dijken-Bakkerom zijn zienswijzen/bezwaren ingediend tegen het opgestelde projectplan waterwet voor Polder de Dijken-Bakkerom. In een aantal gesprekken met de belangenvereniging is getracht deze zienswijzen/bezwaren op te lossen. Voor de meeste bezwaren/zienswijzen is dit gelukt. Voor een viertal zienswijzen/bezwaren is dit niet gelukt en zijn deze doorgeleid naar Adviescommissie behandeling bezwaarschriften en klachten van het Waterschap Noorderzijlvest. Op 29 januari heeft deze hoorzitting plaatsgevonden. De adviescommissie zal naar verluid binnen zes weken met een advies komen aan het DB.

162. VWO-leerlingen aan de slag met bouwkundige kunstwerken ZWK. Met waterschap Noorderzijlvest als opdrachtgever gaan de VWO-3 leerlingen van het technasium van RSG De Borgen de uitdaging aan om een bouwkundig ontwerp te maken van een klimaatbestendig en duurzaam infrastructureel kunstwerk. Zij kiezen hiervoor uit de kunstwerken die voor Noorderzijlvest daadwerkelijk op de planning staan voor het project 'Gebiedsontwikkeling Zuidelijk Westerkwartier'. Op woensdag 22 januari zijn een zestal locaties bezocht en is toelichting gegeven op wat er terplekke qua kunstwerk de opgave is. Op 8 april zijn deze projecten door de leerlingen uitgewerkt en volgt een presentatie en "jurering".
163. Fysieke uitvoering in De Drie Polders is op 27 januari 2020 gestart. Aannemer HAZ Infra heeft samen met de directie (Witteveen+Bos) en Prolander de uitvoering van De Drie Polders voorbereid. De uitvoeringsplannen zijn opgesteld en vastgesteld, en dat betekent dat de uitvoering start.
164. Voor de uitvoering van de geautomatiseerde kunstwerken, in De Drie Polders en Polder de Dijken-Bakkerom en voor het GWW-gedeelte in Polder de Dijken-Bakkerom zijn in november 2019 twee aanbestedingen gestart. Eind januari eindigde de inschrijving op beide werken. Afgelopen week (6) heeft dit geleid tot twee voorlopige gunningen. Na de verplichte (Alcatel) procedure zal eind februari de definitieve gunning gaan plaatsvinden. En hebben we weer twee (grote) werken in uitvoering.
165. Een EU-POP-subsidie voor vismigratie in Polder de Dijken-Bakkerom groot € 400.000,- (100% POP) heeft helaas niet geleid tot een positieve beschikking, Bij de beoordeling heeft een andere aanvraag "hoger" gescoord en was het subsidieplafond bereikt. Dit houdt in dat deze kosten terugvallen naar de opdrachtgevers.
166. Op 25 februari is de aanbesteding van het GWW-gedeelte in Polder de Dijken-Bakkerom afgerond. Het werk is gegund aan Grondverzet en Aannemingsbedrijf Van der Meer B.V. te Scharnegoutum. Binnenkort zal de eerste werkbespreking worden gehouden waarna de aannemer zijn werkzaamheden gaat inplannen. Zodra deze planning is uitgewerkt zal er een gebiedsavond worden georganiseerd.